

Kulturskolan magasin

NR 6.2020

EN TIDNING FRÅN KULTURSKOLERÅDET

Make it i Malmö

Storstadsprojektet

hittar till

ungdomarna

SUNDSVALL KULTURSKOLA

Estetiska lärprocesser
bevisar kulturens nytta

KULTURSKOLEBIDRAGET

Nya möjligheter inför
nästa ansökningsomgång

»Genom satsningen på El Sistema har en ny bas byggts upp på nytt för åtminstone nästan 2000 barn och unga som nu är med i kulturskolan i Malmö.«

Jalle Lorensson,
Kulturskolerådets ordförande

El Sistema – en del av kulturskolan

EL SISTEMA STARTADES i mitten av 70-talet i Caracas av José Antonio Abréu. Syftet var att skapa stor musik och varm gemenskap tillsammans med barnen i Venezuela - ungefär samma syfte som vi har i våra kulturskolor, alla konstarter inkluderade. Satsningen blev en succé och hundratusentals barn och unga spelade i El Sistema. Ett stort antal nådde världsnivå i sitt musikutövande och en av dem var Gustavo Dudamel, som bara 26 år gammal blev chefsdirigent för Göteborgs Symfoniorkester 2007. Efter en förfrågan från Angeredss kulturskola till Symfoniorkestern och Dudamel startades Sveriges första El Sistema i Hammar-kullen – och El Sistema firar 10 år denna höst.

För 30 år sedan nåddes nästan alla barn i åldern 7–9 år i Malmö av Kulturskolan. Rytмик för 7-åringar, och resten spelade blockflöjt. Totalt över 5000 barn! Men blockflöjten tappade i popularitet, och grundskolan slutade subventionera rytмикen som lades ner. Kvar fanns i stort sett bara kurser på kvällarna för barnen – och för lärarna. Själva basen som kulturskolan stod på hade ryckts undan.

För tio år sedan fick kulturskolan i Malmö en skarp uppmaning via en stadsrevisionsrapport att nå barn och unga i hela staden. Sanningen var att på den tiden fanns det områden i Malmö med tusentals barn där bara en handfull av dem

var med i kulturskolan. Något måste göras och svaret blev El Sistema.

Genom satsningen på El Sistema har en ny bas byggts upp på nytt för åtminstone nästan 2000 barn och unga som nu är med i kulturskolan i Malmö. I dagarna har El Sistema National Orchestra genomfört en konsert i Berwaldhallen. När en flicka fick frågan varför hon valt att spela fiol, svarade hon att det lät fint och på hennes skola »spelade ju alla fiol«. Tämigen typiskt på en skola där El Sistema finns. Musik blir en del av vardagen vilket präglar klimatet på skolan – och ökar skolans popularitet. Och precis så har kulturskolan fungerat i decennier: vi kombinerar gemenskap med konst i alla dess former. Som El Sistema gör, som

Jalle

I DETTA NUMMER

- 7 Krönika: Jag har lärt mig mer av trams än av lärare
- 8 Min kulturskola: Slagverk som svänger
- 12 Kulturskolebidraget – mer flexibilitet och nya möjligheter
- 16 Malmö grejar det – Make it hittas till ungdomarna
- 20 Landet runt: Estetiska läroprocesser i Sundsvall

Bagatell

musikprodukter

Corona - Covid 19 skydd

Skydd för personal och elever.

Nu har vi fått hem en ny sändning av våra plexi-glas-skärmar som fungerar perfekt som skydd.

Skärmarna har måtten 1400 x 800 x 6 mm.

Mycket enkelt att flytta tack vare stativ med hjul.

När pandemin är över kan ni återanvända skärmarna till Akustik-skärmar mellan div instrument.

På grund av stor efterfrågan av plexiglas i runt hela världen har vi ett begränsat antal så gör din bokning snarast.

Bagatell 1

Från
7 500 kr

En vagn
kommer lastad...
med världens mest sålda notställ

- Liten vagn + 12 notställ
 - Mellan vagn + 18 notställ
 - Stor vagn + 18 notställ
- Oslagbar kvalitet med livstids garanti.

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar - bara att dra upp och ner. Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i olika modeller

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

"Nothajen" slukar alla dina notblad, böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 4

ORKESTER / KÖRSTOL

"Sitt rätt"

Bagatell 5

TELESKOP DIRIGENT REGAL

Flaggskeppet
bland våra
dirigentnotställ.

Bagatell 6

PIANO PALLAR

BACH

AMADEUS

Något mindre och smidigare än storebror, men absolut lika stabil och solid.

REA

**MUSIKINSTRUMENT
NOTTAVLOR – NOTER**
till skolor och privatpersoner

REA

Skolornas Musikvaruhus Sareco AB

Etablerad 1958

www.sareco.se info@sareco.se Tel 026-61 74 60

Hyr ditt blås hos oss!

Sveriges bästa hyresvillkor! Vi har blåsinstrument från 110:- i månaden. Vid köp dras upp till 12 månaders inbetald hyra av från priset. Läs mer på WWW.MUSICA-BLASEXPERTEN.SE

MUSICA
blåsexperten

Telefon: 0491 120 40
musica.blasexperten@swipnet.se

YAMAHA
The best you can get

NOTHANTERING

Notskåpsystemet NOTMASKEN
förenklar arbetet för alla not-
bibliotekarier.

- Notskåp med utdragbar hylla med stoppkanter.
- Notsorterare
- Notmappar

Tel 0523-22517
Sparta System AB

Det finns mer på vår hemsida
www.spartasystem.se

Välkommen till

Barnens musikbutik.se

Kul och musikriktiga instrument!
Även musikböcker, presentartiklar,
tillbehör mm.

www.barnensmusikbutik.se

NORDISKA MUSIKGYMNASIET

Nordiska Musikgymnasiet är en gymnasieskola inriktad på klassisk musik. Skolan erbjuder riksrekryterande estetisk spetsutbildning. Nordiska Musikgymnasiet har riksintag och välkomnar elever från hela Sverige, Norden samt övriga Europa. Intagning sker på samtliga akustiska instrument, sång, komposition och dirigerings.

Välkomna att kontakta oss
för ett personligt besök eller en skräddarsydd prova på dag!
tel 08-545 863 17

www.musikgymnasiet.se

IB WAHLSTRÖM

Beställ skolkatalog!

HÖSTEN 2020

ibwahlstrom.se

Kulturskola i storstan avslutas

KULTURSKOLERÅDETS projekt Kulturskolan i storstan har under tre år arbetat för att skapa samverkan för att bredda deltagandet samt att skapa nya verksamhetsformer och utbud genom samverkan med civilsamhället.

Samverkansstrategier i Malmö, Göteborg och Stockholm har arbetat för att nå ut till fler genom att samverka i sina områden men även mellan städerna. Projektet avslutas i december och resultatet och inspiration för samverkan i stadsregioner kan du läsa i rapporten »Samverkan som strategi i kulturskolan« som du hittar på kulturskoleradet.se

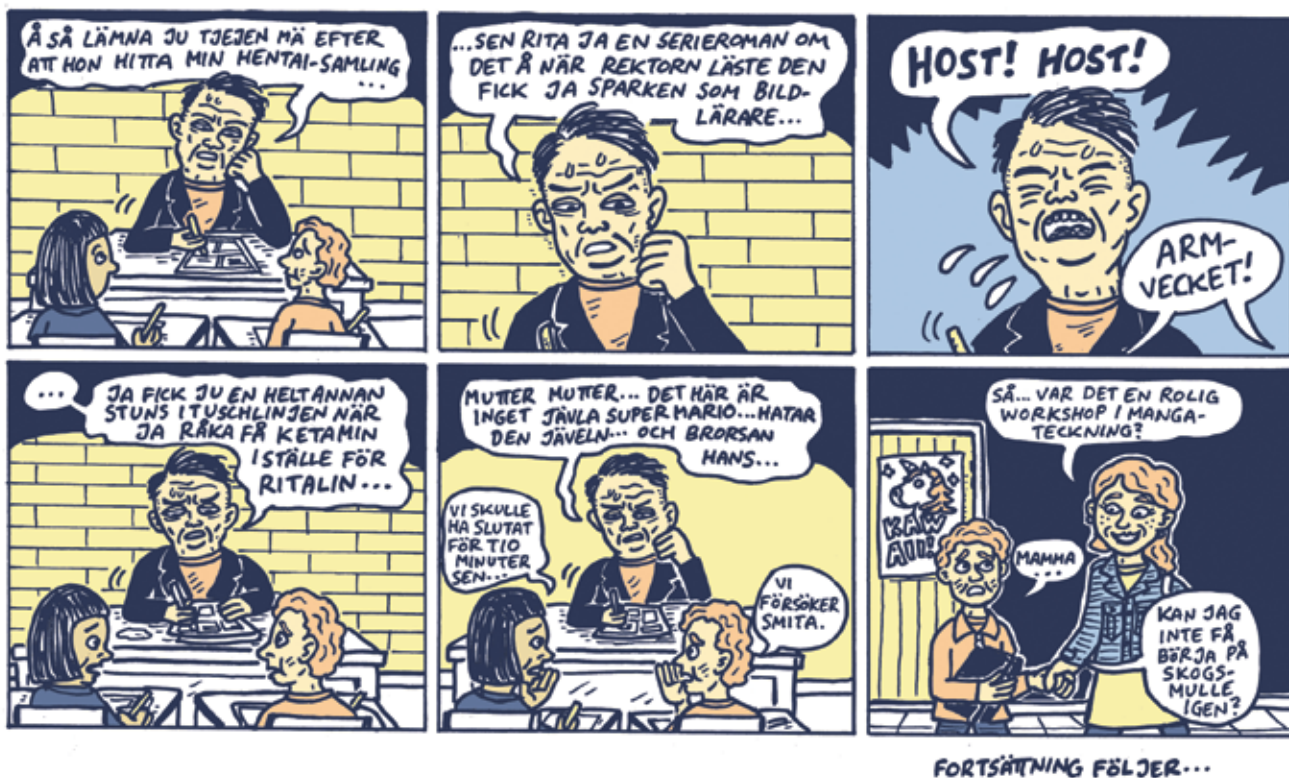
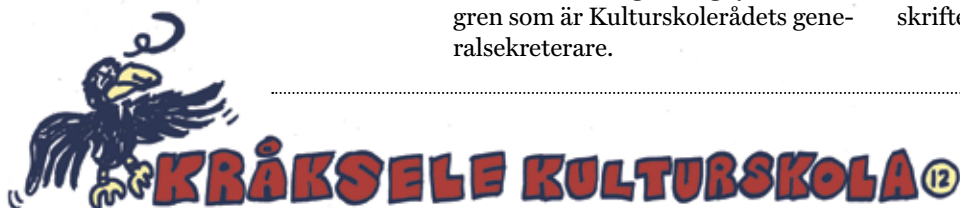
Årets Guldkorn till Barn på flykt

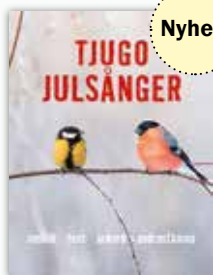
ARVSFONDENS pris Årets Guldkorn i kategorin Barn gick i år till Kulturskolerådets projekt »Barn på flykt« som pågick 2016-2019. Ett projekt där syftet var att ge ensamkommande och nyanlända unga bättre uppväxtvillkor genom kulturskoleverksamhet. I projektet deltog ett flertal kommuner och regioner.

– Vi är väldigt stolta över detta projekt där så många inom kulturskolorna bidrog med sitt engagemang och kompetens för ensamkommande och nyanlända i 30 kommuner! Vi vill passa på att tacka alla som deltagit, ni har verkligen gjort stor skillnad för unga i en utsatt situation, säger Torgny Sandgren som är Kulturskolerådets generalsekreterare.

Ny skrift om ungas inflytande

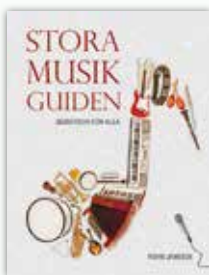
HUR SÄKRAR VI barns rättigheter till delaktighet och inflytande? Och vad betyder Barnkonventionen som lag för kulturskolan? I vår nya skrift »Ungas rättigheter, delaktighet och inflytande« försöker vi svara på dessa frågor men också ge en överblick kring politik, styrdokument och hur förväntningar kring inflytande vuxit fram över åren. Den bygger också vidare på vårens enkät om ungas inflytande och det resultatet men innehåller också tips och förslag från lärande exempel i olika kommuner. Vi hoppas den kan komma till nytta för er som arbetar i kulturskolorna och vill utveckla arbetet med barns inflytande och rättigheter! Läs skriften på kulturskoleradet.se

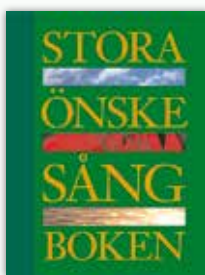
Tjugo julsånger

Tjugo välkända julsånger, presenterade med melodi, text och ackord samt en enkel och melodlös andrastämma. Innehåll: *Mössens julafton, Nu tändas tusen tjelufjus, Stilla natt, Tomtarnas julfatt, Tänd ett ljus* m.fl. 32 sidor.

Stora Musikguiden
– musikteori för alla
av Roine Jansson

En gedigen och grundläggande bok i musikteori som också tar upp sådant som är specifikt för olika genrer. Innehåller även ett stort antal övningar. Mjukband. 208 sidor.

Stora önskesångboken

I den här boken finns mer än hundra välkända sånger, både på svenska och engelska – en enastående sångskatt för många smaker. Melodi, text, ackord samt enkla pianosättningar. Inb. 224 sidor.

Julens önskesånger

Här finns närmare 150 sånger för julens alla högtider, från advent till tjugondag Knut. Alla sånger presenteras med melodi, text, ackord samt enkla och välklängande pianosättningar. Inb. 232 sidor.

Gastkramar

Musik: Bertil Hallin
Text: Britt G Hallqvist
14 melodier om
spöken och pirater,
med skräckblandad
och skämtsam värme!
Sångerna presenteras
med melodi, text och
ackord samt underbara
illustrationer av Per
Åhlin. Inb. 32 sid.

NATIONELLT CENTRUM FÖR MUSIKTALANGER

Möt framtidens musiker online.

Följ Sveriges mest fantastiska unga musiker i tävlingen om det prestigefulla Polstjärnepriset. Koppla upp dig och njut av spänningen och musiken!

3-5 januari 2021

youtube.com och gso.se (finalen)

polstjärnepriset
Vänersborg

DET ÄR SÅ JAG SÄGER DET

Kalle Lind är diversearbetare i kulturbranschen, skribent, författare, poddare och en gång elev på Eslövs kulturskola.

Jag har lärt mig mer av trams än av lärare

»ALL PEDAGOGISK KONST är dålig konst – och all god konst är pedagogisk«, är ett citat som brukar tillskrivas rim- och rytmgieniet Lennart Hellsing. Jag sitter i vanlig ordning och gräver ner mig i svensk nöjeshistoria och inser att Hellsing hade rätt. Det slår mig att allt jag har gillat att läsa, lyssna till och titta på har jag också lärt mig saker av. Men också att allt jag kan har jag lärt mig i förbifarten, när jag egentligen suttit och fnissat åt en skabrös kuplett eller lyssnat på något intrikat rimsnickeri.

Jag säger det inte bara för att retas med mina gamla lärare. Även om jag anstränger mig är det svårt att återkalla särskilt mycket från tolv år av lektioner. Däremot är det lätt att minnas hur jag hastade hem från skolan, kastade in cd:n Monty Python sings och sjöng med till sången om de storsupande filosoferna:

»Immanuel Kant was a real pissant / who was very rarely stable / Heidegger, Heidegger / was a boozy beggar / who could think you under the table / David Hume could out-consume / Schopenhauer and Hegel / and Wittgenstein was a beery swine / who was just as schlossed as Schlegel«.

Inte bara lärde jag mig att rabbla diverse filosofer – bra att kunna när man går på fest i Lund – utan på kuppen övade jag artikulation. Dessutom utökades min engelska med ett gäng synonymer till dyngfull som jag troligen inte haft lika nära till hands annars.

»»Slashas, vidriga as, piss och pest och senapsgas! Sopprot, helidiot, fan vad du bär emot!< Ordförrådet fylldes på utan synbar ansträngning.«

Magnus & Brasse gjorde för all del uttalat pedagogiska barnprogram, men Fem myror är fler än fyra elefanter kom till mig vid ett tillfälle i livet när jag kunde både läsa och skriva. Av dem lärde jag mig istället en oherrans massa skällsord: »Slashas, vidriga as, piss och pest och senapsgas! Sopprot, helidiot, fan vad du bär emot!« Ordförrådet fylldes på utan synbar ansträngning.

På samma skiva – Varning för barn – fanns också skämtet: »Trettio meter från nedslagsplatsen hittades cockpitten!« Det tvingades min hårt provade moder att förklara för mig. Hon gjorde för övrigt också missataget att skänka mig Hasse Alfredsons limericksamling när jag var åtta. Därefter fick hon reda ut många svårbegripligheter om stjärtmuskler, bordeller och nekrofiler. Kunskaper som sitter i.

Det är naturligtvis högst orättvist att ställa rolighetsministrarna mot lärarna. Skämtare har ingen läroplan de tvingas hålla sig till. Jag råka- dessutom vara en betydligt öppnare lyssnare när det kom till snuskiga rim än när det kom till integralkalkyler.

Men faktum kvarstår: all god konst är pedagogisk. Genom berättelser, bilder och musik lär vi oss förstå varandra, oavsett om det var vår eller skaparnas avsikt. Hur otacksamt läraryrket än må kännas, borde det vara en insikt som kan ge förtröstan. Inte minst om man undervisar på kulturskolan. ■

Karin, Joel och Rickie är inte bara trummisar – de gör musik på många sätt. Men i Gävle Drumline spelar de slagverk med andra slagverkare. Det ställer speciella krav, och det blir lite extra bra, tycker de, både musikaliskt och socialt. Och så svänger det något oerhört.

text & foto David Berjlund

– **JAG ÄR DIE HARD METAL FAN**, jag lyssnar alltid på metal.

Rickie Sandin tvekar inte en sekund när han ska ange sin favoritmusik. Han är 18 år och har spelat trummor i 12 av dem. Först var det »kul att banka«, säger han, på ett trumset hos en kompis. I ettan började han på bas- och trumlek på kulturskolan i Gävle, och nu går han i trean

på estetiska programmet med inriktning musik, på Vasaskolan i Gävle. Och nu spelar han snarare funk än metal när han sätter sig vid trumsetet.

– Skolan har förstört mig, säger han och skrattar.

Karin Fransson och Joel Norin går i samma klass som Rickie.

– Jag började med flöjt och piano när jag var sex år, sedan har jag spelat bas, det är mitt huvudinstrument. Och så började jag med trumlektioner hos Lasse i nian, säger Karin.

Joel spelar också annat, men trummorna kommer först. Han har spelat sedan han var nio.

– Då var Lasse på min skola och hade lektioner, och jag har varit med i den här gruppen nästan lika länge.

LASSE HETER SJÖRUD i efternamn, han är ytterligare en gemensam nämnare, som allas trumlärare.

– Jag har känt honom längre än någon annan, förutom mina föräldrar och släktingar, säger Rickie.

Och så leder Lasse den här gruppen. Det de gör heter drumline, och kan se lite olika ut: ofta är det melodislagverk som marimba och →

SLAGVERK SOM SVÄNGER

Joel Norin är en av sex trummar i Gavle Drumline. Han har varit med sedan han gick i trean.

klockspel med, ibland tävlas det, och man gör nummer med synkroniserade rörelser.

I Gävle leder Lasse, tillsammans med Christian Nilsson, även yngre drumlinegrupper. I just den här gruppen ser drumline ut så här: en trumsal med sex trummisar – Keve, William och Ismael är också med – som spelar trummor. Inget mer. Men det räcker långt.

I eftermiddag börjar de med en låt som heter *Ninja*. Joel smådansar där han står och spelar *tenors* – högt stämda pukor som sitter ihop, fyra eller fem stycken. Rickie och Karin spelar virvel, det är tre virveltrummor igång samtidigt, det skulle garanterat märkas om det inte var tajt. Det märks att det *är* tajt, och det svänger – för att det är så exakt. Lasse leder dem, han avbry-

”Det är så skönt här på kulturskolan, för vi blir inte betygssatta”, säger Karin Fransson. Här med Lasse Sjörud och Ismael, som också är med i Gävle Drumline.

ter någon gång för att gå in och nöta på något, sedan smattrar de igång tillsammans igen, så det knappt går att inte röra sig, och melodin från Joels tenors börjar man nästan sjunga med i.

Är det låtar? Klart det är låtar. Musik. På bara trummor.

JOEL ÄR OCKSÅ metalfan, Karin är mer svag för funk och funkrock. Nog skulle deras drumlinegrupp platsa som rytmsektion med Red Hot Chili Peppers, men det är rätt självklart för dem att de inte spelar sin favoritmusik här. Det behövs inte heller, och de håller på så mycket med musik – i skolan, i band, i musikaler och orkestrar – att de lärt sig poängen med olika varianter.

Så hur är drumline jämfört med annat?

– Det är mycket coolare, för man går mer *in depth* på trummorna, säger Rickie.

– Man tar ju isär ett trumset. Tenors är pukorna, och så slår någon på bastrumman, och några på virvlar, då kan man fokusera på en enda del och göra mycket mer avancerade grejer.

Karin håller med, och lägger till:

– Jag känner att jag tar med mig väldigt mycket från drumline till annat, man upptäcker lite mer här, lär sig många rytmer, och jag kan ta med jättemycket till basspelet.

Joel talar om en annan känsla här.

– Man spelar konstiga rytmer som ändå passar ihop, det blir ju väldigt mycket rytmer och det är skönt, för ... det är där jag är. Och så är samspelet väldigt, väldigt viktigt här. Höjer någon tempot lite måste man följa med, alla måste slå exakt samtidigt, i ett vanligt band är det inte riktigt så noga.

RICKIE GILLAR TENORS MEST – »man kan göra coola fills hela tiden« – men man växlar såklart mellan olika trummor. Han berättar att de är en ovanligt liten drumlinegrupp, det gör att de får trixa lite med arrangemangen. Ibland räknar noterna med sex bastrummor i olika stämning ...

– Men jag tycker det blir mysigt när man är några stycken bara. Man känner alla och hör varann mycket bättre.

Och vad man än spelar för trumma måste man nöta tekniken. Det är trioler och sextoler, rätt krångliga saker.

Ändå ser ni så avslappnade ut när ni spelar?

– Efter ett tag vet man, 32-delarna sitter i handen, säger Joel.

Han har varit med sedan han gick i trean, då

Rickie Sandin och Joel Norin vid varsitt set tenors. Rickie gillar dem bäst – ”man kan göra coola fills hela tiden”, säger han om småpukorna.

de tidigt spelade för 300 personer, i skolan.

– Jag, Isse, Egil och William satt vid varsitt trumset och körde trumsolo, allihop samtidigt. Så började det. Jag tyckte det var väldigt roligt.

Genom åren har drumlinegruppen spelat här och där, på skolgårdar och tak. Folk brukar gilla det, kanske för att det är så *live* – man upplever något, verkligen i stunden.

– Som i Boulognern, stadsparken, säger Joel.

– Ja, folk ställde sig ju och lyssnade, de tycker det är maffigt. Det är ju mycket ljud, säger Karin.

MYCKET LJUD, OCH MYCKET RÖRELSE.

Det blir ett lugn i kroppen av drumline, säger Karin, det är lite medicin. Joel gillar att man både får använda sin fantasi och lära av andra i trummandet, han säger att han bara vill fortsätta spela.

Och Rickie säger att drumline faktiskt är riktigt viktigt.

– Inte bara för att det är kul och för trummandet, utan vi har en sammanhållning på en helt ny nivå, och det gör att det blir mycket roligare att spela säger Rickie.

Ingen av dem kommer från någon typisk musikerfamilj. Karins mamma har sjungit i kör,

Joels brorsa testade piano, men ... det är mest de själva, skolan och kulturskolan.

Rickie hade ett eltrumset ett tag, men banket lät för mycket för grannarna ändå.

– Sedan dess har jag inte haft något trumset, utan bara övat på Kulturskolan och på gymnasiet.

– Sedan är det så skönt här på kulturskolan, för vi blir inte betygssatta, säger Karin.

– Vi kommer med våra musikförslag och så försöker de lära oss på bästa sätt. Hela det här huset har varit mitt andra hem, känns det som, sedan jag var sex år. ■

**»Hela det här huset
har varit mitt andra
hem, känns det som,
sedan jag var sex år.«**

ETT BIDRAG MED NYA MÖJLIGHETER

Efter årskiftet är det återigen dags att söka Kulturrådets utvecklingsbidrag till kulturskolorna. Vad är nytt inför denna bidragsomgång och hur ska de extra 100 miljonerna fördelas? Hur påverkar corona situationen inför redovisningar och ansökningar? Kulturskolan Magasin har kollat läget med handläggarna.

text Bodil Lundmark, foto Susanne Kronholm

UTVECKLINGSBIDRAGET finns till för att hjälpa kulturskolor att utvecklas. Att prova nya metoder, arbeta mer med riktade insatser och att nå nya målgrupper är exempel på vad bidraget kan användas till. Under de senaste åren har nästan 450 miljoner fördelats till hundratals projekt som på olika sätt utvecklat kulturskolornas verk-

samhet. Inför 2021 dubblas utvecklingsbidraget till 200 miljoner. Om budgeten går igenom.

Vi har inte fått beslut än och vi vet egentligen först i december, men såklart håller vi tummarna för att det ska gå igenom. Även om de extra pengarna skjuts till kommer bidraget så vitt vi vet utgå ifrån samma förordning som vanligt, med samma handläggning. Skillnaden är dels att det kan bli mer pengar till de enskilda kulturskolorna men det ger också bättre möjligheter att

stötta samverkan mellan kommunerna, förklarar Madeleine Hermerén handläggare på Kulturrådet.

MÖJLIGHETEN ATT SÖKA för samverkansprojekt mellan kommunerna är nytt från och med 2020. Kulturrådet ser ett ökat intresse för samverkan och påpekar att det går att söka samverkan med vilka kommuner man vill, även utom regionen. Men även större regionala satsningar välkomnas.

– Vi tror mycket på samverkan och det extra tillskottet

som vi nu hoppas på hjälper ju oss att stödja den utvecklingen. Det kan vara allt från två, tre kommuner som vill göra ett orkesterläger till 28 kommuner som söker för en regional kulturskolesatsning med administrativa möjligheter att ordna det, säger Madeleine Hermerén.

Mårten Lempert, även han handläggare på Kulturrådet, berättar att de kommer att anordna ett webinarium i december där de kommer gå igenom det praktiska kring hur man söker, och kulturskolorna →

kan titta på det när det passar.

– Sen kommer vi även anordna ytterligare att webinarium ungefär två veckor in i ansökningsprocessen utifrån de frågor som då kommit in från kulturskolorna, förklarar Mårten Lempert. Nu går vi ut med information om vad man kan söka för och om ansökningsblanketten. Men det är först när kulturskolorna väl sitter med blanketten, som många kommer på frågor, säger Mårten.

ANSÖKNINGSOMGÅNGEN pågår från 21 januari till den 18 februari 2021 och målet har under en tid varit att förenkla processen, berättar Mårten Lempert.

»Vårt uppdrag är att dela ut pengar till utveckling, och det vi kan göra är att vara väldigt flexibla i nuläget.«

MÅRTEN LEMPERT

– Vi har försökt förenkla ansökningsprocessen för både sökande och handläggare, det har varit vår ambition. Och utgångspunkten är att det ska vara enkelt att söka och en låg tröskel för att få bidrag.

DET ÄR NUMERA en ny blankett med mer direkta frågor som ska vara enklare att besvara och bedöma. Ytterligare ett steg är

den nya förordningen som Kulturrådet fick 2019. Den innebär att fokus är på att bredda verksamhet, söka bidrag för nya ämnen, nya undervisningsformer, att erbjuda fördjupning, utveckla verksamhetsformerna, eller att nå

nya målgrupper, som i socioekonomiskt utsatta områden eller glesbygd, eller till exempel för att söka för att utveckla verksamhet för personer med funktionsnedsättning.

– Alla kulturskolor som söker stöd får stöd så länge det är en ansökan utifrån förordningen, säger Mårten Lempert, och sen om man söker utifrån en gedigen behovsanalys så kan kommunen givetvis få mer stöd. Så det är själva idén med bidraget, förklarar Mårten.

MÅRTEN LÄGGER OCKSÅ till att de bara ger stöd för ett år i taget, men att de nu godkänner långsiktiga satsningar som kan ha en längre tidshorisont. Men att de stödjer en och samma satsning i max tre år.

En annan förändring inför

Fokus till bidraget är på att bredda verksamhet, söka bidrag för nya ämnen, nya undervisningsformer, att erbjuda fördjupning, utveckla verksamhetsformerna, eller att nå nya målgrupper, som i socioekonomiskt utsatta områden eller glesbygd.

Mårten Lempert och Madeleine Hermerén arbetar som handläggare på Kulturrådet och svarar på frågor om bidraget.

2021 är att det nu går att söka för att utveckla både ny och befintlig verksamhet. - Det går utmärkt att också söka för tidsbestämda satsningar där kulturskolan vill testa något nytt men vi vill inte att kulturskolorna ska känna ett behov att hitta på projekt bara för att. Och även om vi inte ger stöd för mer än tre år så kan man fortsätta nya satsningar på det pågående utvecklingsarbetet, förklarar Madeleine Hermerén.

KULTURRÅDET KAN NU också ge bidrag för att planera satsningar för kommande år. Som exempel en behovsanalys för ungas delaktighet, eller till kompetensutveckling för att kunna sjösätta ett utvecklingsprojekt.

- Vi vill uppmuntra till att det blir grundade och långsiktiga satsningar, och även nu med situationen med corona så kan det ju passa bra att planera för satsningar för tiden efter, säger Madeleine.

Återrapporteringen kommer också vara något som många kommer att behöva stöd med. Men Mårten Lempert förklarar att Kulturrådet förstår att det är en svår situation för många

nu med pandemin och att de kommer att ta hänsyn till det i största möjliga mån. - Kommunerna har stor frihet att anpassa satsningarna utifrån förutsättningarna, både vad gäller innehåll, form och tidplan, så länge det ryms inom bidragets syfte. Om en kulturskola har fattat beslut om åtgärder som har en väsentlig påverkan på innehållet jämfört med ansökan så ska man meddela oss, förklarar Mårten.

Bidraget som fördelades under våren 2020 kan användas ända till sista december 2021. Det finns också möjligheter att ansöka om ytterligare förlängning av projektperioden samt om uppskov av redovisning med anledning av den nuvarande situationen. Och som regel kommer de inte att kräva tillbaka pengar.

KULTURSKOLERÅDET har under året lyft frågan med den allvarliga situationen ute i landet med risk för neddragningar. Och arbetar för ett mer solitt och långsiktigt grundstöd som komplement till ett projektstöd. Men Kulturrådet ser inga förändringar i uppdraget i nuläget.

En förändring inför 2021 är att det nu går att söka för att utveckla befintlig verksamhet.

- Vårt uppdrag är att dela ut pengar till utveckling, och det vi kan göra är att vara väldigt flexibla i nuläget, säger Mårten Lempert. Vi kan förstå oron men den men syns inte i den faktiska statistiken än, och om saken förändras så är ett statligt verksamhetsbidrag ju fortsatt en politisk fråga. ■

FAKTA

Kulturskolecentrum har regeringens uppdrag att vara ett nationellt kunskapscentrum för landets kulturskolor. Uppdraget handlar om att stötta kulturskolorna med ekonomiskt bidrag, samla in och följa statistik, etablera samverkan, kartlägga kompetensbehov och sprida goda exempel och forskning. Kulturskolecentrum är en del av myndigheten Kulturrådet som - genom att främja utvecklingen, informera och ge bidrag till kultur - är med och förverkligar nationell kulturpolitik.

Kontakta oss

Tekniska och praktiska frågor: support@kulturradet.se, bemannad alla arbetsdagar.

Övriga frågor kring innehållet: handläggare Mårten Lempert och Madeleine Hermerén marten.lempert@kulturradet.se, madeleine.hermeren@kulturradet.se

Läs mer på Kulturrådets hemsida, gå till [kulturskolecentrum](#) och »bidrag till kulturskolor«.

MALMÖ GREJAR

De tre Make it-pedagogerna Daniel Stengård, Toju Jemide och Madeleine Ngoma vill nå ungdomarna där de befinner sig.

Långt ifrån alla tonåringar i Malmö söker sig till kulturskolan. Men många gillar hiphop. Kommer ungdomarna inte till kulturskolan, hittar tre hängivna pedagoger ut till dem i projektet Make it.

text Maria Ille André

foto Simon Norlin, Maria Ille André

DET BÖRJADE MED arvsfondsprojektet »Kulturskola i storstan« och verksamheten »After School« på skolan Rönnen i Malmö under förra läsåret. De tre pedagogerna Madeleine Ngoma, Daniel Stengård och Toju Jemide var på skolan två dagar i veckan och lät eleverna prova hiphop.

Under hösten har det hela utvecklats och ändrat namn till Make it. Pedagogtrion har gjort nedslag på fritidsgårdar runt om i Malmö för att nå fram till dem som kanske inte självmant hade sökt sig till kulturskolan.

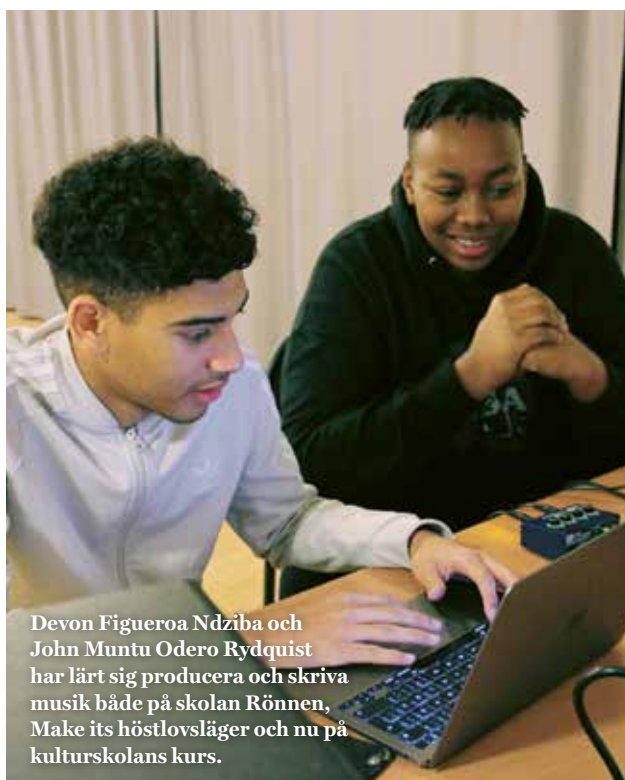
– Det finns flera som inte ens vet vad kulturskolan är. Var har det blivit fel? Kulturskolan ska vara lika självklar som fotbollsträningen, säger Madeleine Ngoma, lärare i streetdance.

Make it har också ordnat två dagläger under hösten, dels under en helg och dels under höstlovet. Höstlovscampen fick dock avbrytas två dagar i förtid på grund av coronarestriktioner. Lägren var gratis och vände sig till ungdomar mellan 13 och 18 år. Det fanns tre ämnen att anmäla sig till: streetdance, digital musikproduktion och låtskrivande/inspelning.

En del av ungdomarna från skolan Rönnen och Make it-lägren har anmält sig till Malmö Kulturskolas kurser. Kulturskolan magasin →

Madeleine Ngoma lär ut house-stegen till (från vänster) Mollie Lindblom-Levy, Mille Lundgren och Edit Sjöstedt.

Devon Figueroa Ndziba och John Muntu Odero Rydquist har lärt sig producera och skriva musik både på skolan Rönnen, Make its höstlovsläger och nu på kulturskolans kurs.

En digitalt producerad låt består visuellt av ett arr, en mixer och en piano roll. Så här kan det se ut

gör ett besök på Kirsebergs Fritid & Kulturhus en måndagskväll. På ytterdörren sitter en oansenlig handskriven lapp: Kulturskolan Streetdance, Musikproduktion.

I KÅLLAREN RIGGAR Daniel Stengård, lärare i digital musikproduktion upp Mac-datorer med programmet Logic Pro X, syntar, ljudkort och hörlurar inför kvällens kurser. Toju Jemide, som håller i låtskrivande och inspelning är sjuk just idag. Annars samarbetar de tätt med sina elever, eftersom ämnena går in i varandra.

– Många har gjort musikproduktion hemma och kommer hit för att få råd och tips. Vi är support och källa till kunskap inom deras område. Att göra musik har demokratiserats. Det räcker att man har en dator. Man behöver inte vara en duktig pianist, säger Daniel Stengård.

Han är glad att deras uppsökande verksamhet har lett till att några av eleverna är här i kväll.

– Utmaningen är att nå dem som inte är de vanliga eleverna, att göra något kul av deras fritid. Det är grundstenen i vårt uppdrag på kulturskolan. Förhoppningen är att nå ut till ännu fler. Vi är på god väg. Vi kommer att utvärdera Make it och spåna hur vi ska fortsätta nästa termin. Projektet är i ständig utveckling.

JOHN MUNTU ODERO RYDQUIST och Devon Figueroa Ndziba gick på After School på Rönnen förra året då de gick i nian. Nu går de olika gymnasieskolor men träffas på kvällskursen här och på höstlovslägret. De får hjälp av Daniel att komma igång i ett angränsande rum med inspelningsstation. Kvällens mål är att spela in en låt med jultema. Deras roller är tydliga. John skriver låttexter och rappar. Devon är producenten.

– Make it har varit lärorikt. Jag har varit intresserad av musik men inte vetat var jag skulle börja. Jag gillar att mixa och producera och försöker lära mig mer av Daniel. Höstlovscampen var bra. Bara på en dag hann vi spela in tre nya projekt, säger Devon.

– Hemma letar jag efter ett beat, hittar ett flow eller en melodi och skriver en text. På måndagar kommer vi hit och spelar in. Man expanderar sin kreativitet. Jag vill uttrycka mig själv genom musik. Och jag och Devon har kommit varandra nära, säger John.

Han delar med sig av en av sina texter:

» Utmaningen är att nå dem som inte är de vanliga eleverna, att göra något kul av deras fritid. Det är grundstenen i vårt uppdrag på kulturskolan.«

*I'm just 16 years old with a colorful dream
get paid off noun and verbs
you should call me Martin Luther King.*

EN TRAPPA UPP i kulturhuset ligger en stor danssal med speglar längs ena långväggen och en liten scen vid kortsidan. Madeleine Ngoma tar emot eleverna till kvällens streetdance-kurs. De sätter sig på trägolvet och checkar in kort genom att berätta hur de mår just idag. Sedan följer en långsam uppvärmning, innan det är dags att dansa loss i dansstilen house.

Streetdance är ett paraplynamn för många olika stilar där hiphop, house, locking, popping och breaking är de vanligaste. I kväll är det andra gången de dansar house på kursen. Tidigare var det hiphop.

– Det är stora framsteg sedan förra veckan. Ja!! Ser ni vad glad ni har gjort mig? Nice work, ropar Madeleine Ngoma till eleverna.

I Make it-projektet var det hiphop som gällde, men Madeleine Ngoma funderar på att börja med house även där nästa termin.

– Det är det roligaste jag vet, tror jag.

Efter danspasset stretchar hela gänget, medan Madeleine Ngoma delar ut tummen upp till var och en. Ett par av deltagarna har varit med på Make its höstlovscamp också, bland annat Edit Sjöstedt.

– Det var så himla kul, verkligen. Men det avslutades lite abrupt på grund av corona. Det var gratis också, helt underbart. Det var en bra tid på dagen och något att se fram emot på höstlovet. Madeleine var jättebra, säger hon.

MADELEINE NGOMA tycker också att det var tråkigt att behöva ställa in de sista två dagarna av lägret.

– Det var sådan pepp, och sedan dalade det totalt. Hiphop har slagit stort de senaste åren. Det är jättemånga som skriver texter och vill spela in. I Make it vänder vi oss till en åldersgrupp, som kanske kulturskolan tappar eller inte når. Vi talar om för ungdomarna att kulturskolan finns här i din stad, i Malmö. Det är relativt billigt att gå kurser jämfört med mycket annat.

Många fritidsledare vill att Make it-pedagogerna ska komma tillbaka.

– Ungdomar är roliga. De har så mycket liv i sig och ger energi tillbaka. Att skapa en relation med dem är prio ett, säger Madeleine Ngoma. ■

Andreas Köhn
är kulturskolechef
i Sundsvall sedan
två år.

KULTURSKOLAN GÖR SKOLKULTUREN

LANDET RUNT

Sundsvalls kulturskola är i övre medelåldern, firade 60 år förra året, men den står inte still. Organisatoriskt placerad mitt i grundskolan, och med strategisk koll på strukturer och samarbeten, har den blivit en viktig spelare i Sundsvall skolvärld – nu med en alldeles färsk skolkulturplan att luta sig mot.

text & foto David Berjlund

PÅ SVEATEATERN MITT i Sundsvall tar man sprit vid ingången och kaffe inne i salongen, och stolarna står glest utplacerade. Det är höstlov och idag möts ett gäng lärare från kommunens skolor och kulturskola, för en dag om estetiska lärprocesser. Samtalen pågår i fikapausen. Hur kan man använda dans när barnen ska lära sig om vinden? Vilka konstnärliga uttryck kan fungera när temat är vatten?

Många här är scenkonstombud på sina skolor – fast när Andreas Köhn, kulturskolechef sedan två år, går upp på scenen släpper han en nyhet: nu heter det skolkulturombud, och den här samlingen är ett skolkulturseminarium. Det blir fler skolkultur-ord, och de hänger

»Att våra direktörer skriver på planen ger ju oss legitimitet hela vägen. Då måste rektorerna förhålla sig till det, och det skapar dialog i organisationen.«

ANDREAS KÖHN

ihop med den nya *skolkulturplan* som Andreas presenterar. En milstolpe på det Andreas talar om som en lång resa, för att förtydliga vad kulturskolan och skolan gör tillsammans: skolkulturen.

KULTURSKOLAN I SUNDSVALL arbetar förstås med frivillig, valbar verksamhet – vanlig och lite

mindre vanlig: muntligt berättande, cirkus och killkörer sticker ut litegrann. Hela den valbara verksamheten ingår i det Andreas kallar rosa verksamhet, och som kulturskolan jobbar med runt två tredjedelar av tiden. Självklart är den viktig.

Men idag handlar det om den tredje tredjedelen, den blå: det som Kulturskolan gör på uppdrag, i kommunens

för-, grund- och grundsärskolor. Det är scenkonst, Skapande skola, *Kulturarbetslag* som arbetar med projekt och uppsökande verksamhet, *Kulturkul* på förskolor, *Kulturteam* som jobbar med estetiska lärprocesser, och så kan grundskolorna bli *fokusskolor*, med extra kulturinsatser under en tid.

Ett batteri av former och metoder, alltså, som kulturskolan redan har, för att göra det som den nya skolkulturplanen handlar om. Planen tydliggör roller och ansvarsfördelning, säger Andreas, och ger skolkulturombuden tydligare roll och ett uttalat mandat – direkt från direktörerna för både barn- och utbildningsförvaltningen och kultur och fritid. De har ju skrivit under.

– Nu ska det finnas minst ett skolkulturombud på varje skola, som ska ha tid att jobba med detta. Vi har varit →

Under en dag om estetiska lärprocesser på Sveateatern i Sundsvall fick deltagarna information om den nya skolkulturplanen. Skönt, tyckte många, att ha en beslutad plan bakom sig i arbetet.

”Vi har varit ganska kaxiga, tydliga med ambitionerna”, säger Andreas Köhn om processen omkring skolkulturplanen.

Workshop med mattdans – nyss gestaltade lärarna geometriska figurer. Estetiska läroprocesser i praktiken.

ganska kaxiga, tydliga med ambitionerna, säger han

En lärare i salen tar mikrofonen och säger att man kan känna sig rätt ensam som skolkulturombud, en annan att estetiska metoder uppfattas som otydliga och flummiga. Och, säger båda, då känns det här bra: en plan som stöd, beslutad av förvaltningarna. »Fast det gäller ju att få ut det till övriga kolleger«, lägger någon till.

LITE SENARE, på kontoret i Kulturskolans lejongula hus, berättar Andreas Köhn mer: skolkulturplanen är en handlingsplan, utifrån den politiskt beslutade kommunala kulturstrategin. Det är en bra start, tycker han, och förutsättningarna för arbetet är goda, med uppbackning från politiken och chefer som är positiva.

– Och så är vi under barn- och utbildningsförvaltningen, och där tillhör vi grundskolan, så vi möter rektorerna hela tiden. Vi är ju små, står för en procent av hela utbildningskostnaden i Sundsvall, men vi

sitter rätt för att kunna jobba med skolorna, säger Andreas.

Och kulturskolan har inte någon enprocentsroll, tvärtom blir man en ganska viktig aktör i skolvärlden. Nu också med ett mandat att verkligen göra något.

– Att våra direktörer skriver på planen ger ju oss legitimitet hela vägen. Då måste rektorerna förhålla sig till det, och det skapar dialog i organisationen.

SKOLKULTURPLAN och -organisation har rötter i ett längre sökande efter bästa sätt att fullgöra kulturskolans uppdrag. Andreas säger att de vänt på alla stenar.

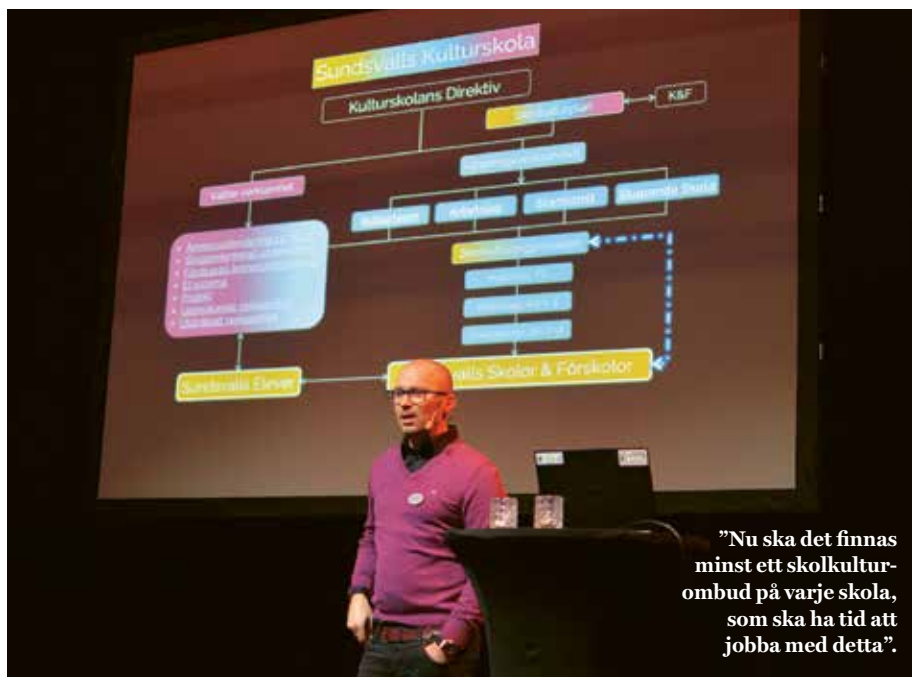
– Uppdraget gäller alla elever, då kan vi till exempel inte bara stanna kvar på samma skola år efter år. Vi har sagt att där vi traditionellt haft minst representation av kulturskoleelever och minst samarbeten med skolan, där ska vi vara.

De har byggt om mycket, och det gäller både blått och rosa.

– Förr hade vi öppet hus en

Sundsvalls kulturskola

- Kulturskolan arbetar till ungefär 65% (av tjänstestruktur) med valbar verksamhet, resten med skolkultur i för-, grund- och grundsärskolan.
- Hör till barn- och utbildningsnämndens grundskoleorganisation. Ansvarar för Skapande skola och skolscenkonst.
- Organiserad i 5 ämnesövergripande arbetslag – ett jobbar med sär- och träningsskolan, de andra har ca 10 skolor var, i varsin del av kommunen, där de ansvarar för kulturskolans måluppfyllelse, och tillsammans varje vecka arbetar med uppsökande verksamhet, fokusskolor, projekt och praktiskt arbete.
- Ämnen: Inom musikområdet kurser i ca 25 instrument + musikteori, sång, jazzworkshop och 2 fördjupningslinjer (utökad tid, huvud- och biinstrument, musikteori m m). Dessutom bild, cirkus, drama & teater, musikal, muntligt berättande, kreativt skrivande, animering & film och dans i 5 tappningar. Kulturverkstad för barn med funktionsvariationer.
- Gitarr är största ämnet, kreativt skrivande minst.
- Ca 2000 elevplatser i veckan. 1400-1500 personer deltar i kurser (fler tjejer än killar).
- Åldrar 5-19 år (olika åldersgränser för olika ämnen).
- 6 körer (åldrar 6-18 år), 4 stråkorkestrar, 5 blåsorkestrar och -ensembler (inkl. blockflöjtsensemble), 1 slagverksensemble.
- Inga avgifter.
- Undervisning i valbara kurser sker både enskilt och i grupp, i Kulturskolans lokaler, på alla grundskolor i kommunen, och på gymnasier.
- Totalt runt 50 anställda, på ett tjänstestrum som motsvarar ca 42 heltidstjänster.
- Ca 100 publika evenemang/år.

gång om året. 50 pers kom, 49 hade redan valt ett ämne. Det var bara dyrt, säger Andreas.

I stället jobbar nu arbetslagen – geografiskt uppdelade och med lärare från olika ämnen – uppsökande på skolorna varje fredag förmiddag, med föreläsningar och workshops, om ämnen som behöver lyftas i området. De säger att de *vra- kar* – det handlar om att bli en välkänd, relevant och attraktiv kulturskola.

– Gör vi det systematiskt så kommer alla elever, lärare och rektorer att veta vilka vi är.

MYCKET HANDLAR OM att strukturera det som redan funnits. Kulturteamen har funnits länge, men ibland hängt på enskilda lärare – de behövde en form för att kunna fortsätta, oberoende av person. Skapande skola och scenkonstuppdraget har länge varit kulturskolans, men legat lite bredvid. Nu jobbar de mer tillsammans.

Pedagogrollen är också tydliggjord: här är man kulturskolelärare, inte bara äm-

neslärare. Alla jobbar både med kulturskolekurser och med uppdragsbaserade insatser i skolorna, och det är mycket samarbete, på många plan.

– På en fokus-skola kan en klass gå på en föreläsning, fördjupa sig i estetiska lärprocesser via skapande skola, och sedan kommer våra arbetslag in och bygger en musikal med klassen. Vi hakar i varann.

DET HÄR STRATEGISKA arbetet handlar om att göra jobbet bra, men också om att kulturskolan ska fungera när förutsättningarna förändras. När man inte längre kan ha saxofonlektioner under skoldagarna – »efter Gislaved« – kommer pedagogernas arbetsdagar att förskjutas. Bra då att kunna fylla på med förmiddagsarbete på skolorna! Och bra om skolan, som ska arbeta med estetiska lärprocesser, ser att kulturskolan kan bidra.

»Just nu kan vi behöva vara övertydliga med att bevisa kulturens nytta.«

ANDREAS KÖHN

– Just nu kan vi behöva vara övertydliga med att bevisa kulturens nytta. Den finns ju. Elever som aldrig varit med blommar plötsligt ut, det blir lust till lärande när de får göra på ett annat sätt. Där kan vi komma in.

STRATEGIER, organisationsscheman, planer ... låter det teoretiskt?

En bit bort i huset leder dansläraren Åsa Mose en workshop i mattedans. Tre grundskolelärare formar en triangel, halvliggande på golvet. När Åsa avslutat workshopen, berättar hon om sitt arbete. Hon säger att de uppstyrdade strukturerna förenklar samtalen med skolan. Aha: dans i skolan är ett kulturteam, precis som körprojektet!

Men det börjar inte med orden och planerna. Dokumenten kommer ur erfarenheter på golvet.

– Det har varit en process att komma hit, det har pågått under lång tid. ■

SpeedAdmin

Du behöver inget annat

ARBOGA KULTURSKOLA
FICK ENERGIBOOST

Använd QR-koden
för att läsa artikeln

SPRID JULGLÄDJEN OCH EN
HÄLSNING TILL ALLA DINA
KULTURSKOLEKOLLEGOR I EUROPA